

✍ Forgács
Ildikó

Budafok-Tétény gazdag kulturális életének zászlóshajója a Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar

„Úgy vélem, hogy a Budafoki Dohnányi Zenekar (BDZ) egy sikertörténet... Nincs még egy ilyen zenekar, aminek ennyi saját innovációja lenne, ami képes lenne ennyi saját bevételt produkálni, és amelyik a végzett munkához képest ilyen kevés állami támogatást kapna.”

Karsay Ferenc XXII. kerületi polgármesterrel beszélgetünk Budafok-Tétény kulturális életéről, zenéről, sportról, pezsgőről, borról, arról, hogyan jött ki a kerület korábbi „alvóváros” pozíciójából. Megtudtuk, hogy a BDZ fenntartója a kezdetektől – az alakulás pillanatától fogva – figyelemmel kísérte a zenekar életét, tehát a kezdeti nehézségekkel, támogatásokkal és azok hiányával, a zenekar törzsközönségével, együttműködéssel és lojalitással kapcsolatban elmondottak valóban első kézből származnak.

2014-től Budapest 22. kerülete, Budafok-Tétény polgármestere, de már sokkal régebb óta aktívan részt vesz a kerület életében.

– 1998-tól kezdődően három cikluson keresztül alpolgármester voltam, majd polgármester. Most a harmadik polgármesteri ciklusom első évének a végén tartok.

Korábban pedig pedagógusként tevékenykedett a kerületben...

– És tevékenykedem ma is. Negyvenedik tanévetem kezdem idén.

Mondhatjuk-e azt, hogy a Budafoki Dohnányi Zenekar életét a kezdetektől fogva figyelemmel kísérte?

– Ez abszolút így igaz, hiszen akkor ismerkedtem meg Hollerung Gáborral, amikor a Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar alakult. Akkor Nemes László volt a XXII. kerületi Úttörő és Ifjúsági Művelődési Központ főigazgatója. Ez három részből állt, a művészeti iskolából, a művelődési házból és az uszodából, és én az uszodában dolgoztam. Onnantól kezdve láttam, ahogy felépítették ezt a zenekart – Laci bácsi kezdte, majd néhány évre rá érkezett Gábor, aki először vendég, megbízott, majd kinevezett vezető karmester lett. Tényleg a kezdetektől láttam, ahogy a zenekar fejlődött. Az ember néha csak utólag veszi észre, hogy nagy dolgokat látott. Nagyon együtt kellett állni a csillagoknak ahhoz, hogy ebből professzionális zenekar legyen, hiszen végül is ez a 90-es évek elejére következett be.

Néhány évig ifjúsági zenekarként működött, majd 1993-tól vált hivatásos együttessé. Ettől fogva már az önkormányzat volt a fenntartója?

– Mindig az önkormányzat volt a fenntartója. Itt illik megemlíteni neveket, akik bábáskodtak az ügy körül. Hajas Ervin, az első budafok-tétényi polgármester volt az, aki felvállalta a professzionális zenekart, de ezen még nagyon sokan dolgoztak a környezetében. Akik kapásból eszembe jutnak: Zatykó Lajosné alpolgármester, Braun Ágostonné, aki a kulturális ügyeket vitte többféle pozícióban, és Lositsné Balázs Sarolta. Ők már a kezdetektől mindig szívükön viselték a zenekar ügyét, és a hölgyek feltétel nélküli, mondhatni anyai szeretete nyilvánvalóan az akkori polgármester döntéseit is alapjaiban befolyásolta. A zenekar szellemi atyja, elindítója, és ugyanúgy a kockázatok zömének viselője Nemes László, Laci bácsi, jelenlegi díszpolgáraink doyenje volt, akinek egyébként idén évfordulója van – 70 éve van a zenetanári pályán.

És mi a dolga egy fenntartónak, illetve tudta-e az önkormányzat elejétől fogva, hogy mit vállal, és mennyire változott ez a szerep az évek során?

– Úgy vélem, hogy a Budafoki Dohnányi Zenekar egy sikertörténet. Az, hogy művészileg mit produkál, nagyon fontos dolog – a legfontosabb –, de az én feltétel nélküli tiszteletemet azáltal vívták ki, hogy képesek gazdasági szempontból is fenntartani magukat. Nincs még egy ilyen zenekar, aminek ennyi saját innovációja lenne, ami képes lenne ennyi saját bevételt produkálni, és amelyik a végzett munkához képest ilyen kevés állami támogatást kapna. A kerületi önkormányzat szerepe a zenekar életében az évek során jelentősen változott. Ez pedig annak köszönhető, hogy eleinte 100 százalékgig kellett helytállnia – és ez nagyon nehéz időszakban volt. A szülőatyái és anyái óriási kockázatot vállaltak ezzel a döntéssel, hiszen képzeljük el úgy az akkori önkormányzatot, mint egy családot, ahol mindenki éhezik – ez volt a 90-es évek elejének gazdasági helyzete és realitása –, mégis kiválasztanak egy gyereket a sok-sok közül, akinek azt mondják, hogy a többiek-nél lényegesen jobb feltételeket biztosítanak számára. Ezt a kultúra bármely ágára alkalmazhatnánk, de itt nemcsak a kultúráról beszélünk, hanem egészségügyről, szociális ágazatról, oktatásról, és még sorolhatnám az önkormány-

Újévi koncert a Budafoki Dohnányi Zenekarral

zat feladatait. Ez egy nagyon kockázatos döntés volt, amiért ők ma is tiszteletet érdemelnek. Ha nem jött volna be ez a kockázatvállalás, akkor azt gondolom, nagyon negatív vélemények alakultak volna ki az akkori döntéshozókról, de ez mindannyiunk szerencséjére – és persze az övékére is – nem így lett. Tehát az akkori szerep a százszázalékos helytállás volt a legnehezebb időkből, a mostani szerep egy biztos háterszág, amit – mint egy belépőt az elit klubba – mindenhol felmutathatnak, mondván, hogy nekem van fenntartóm, aki felelősséget vállal értem. Ez a felelősség a mai napra nagyon relatívvá vált. A zenekarnak olyan mérete van gazdasági szempontból és művészileg is, ami már messze túlhaladja egy ilyen méretű település lehetőségeit. Itt már milliárdokról beszélünk, az önkormányzati támogatás nagyságrendje pedig százmilliós, tehát mondjuk tízszeres a szorzó a fenntartó által biztosított gazdasági háttér és a tényleges költségvetés között.

Az anyagi támogatáson túl mit tud még nyújtani egy önkormányzati fenntartó? Elsőként az állami szerveknél történő lobbizás jut az ember eszébe, de van-e egyéb, amit még hozzá tud tenni, amit a zenekar vezetése esetleg magától nem tudna megoldani, ami számukra nagy segítség?

– Nem érzem azt, hogy a zenekar vezetése ne tudna bármilyen problémát megoldani az együttessel kapcsolatban, ettől függetlenül úgy gondolom, hogy sokan dolgoztunk és dolgozunk azon, hogy ez a bizonyos lobbitevékenység működjön. Elsőként említeném Németh Zsoltot, országgyűlési képviselőnk, aki 1990 óta van a parlamentben, kellően nagy tekintélye van ahhoz a házon belül, hogy eredménye-

sen lobbizzon, de sietve hozzáteszem, hogy a mindenkori polgármesterek is szívvel-lélekkel támogatták a zenekart, és még nagyon sok prominens személyiség. Áder János például igen gyakori vendége a zenekarnak, de nemcsak politikusok, hanem más művészek is, és a szakma is elismeri – sokan őszintén, sokan kicsit irigykedve – a zenekar munkáját. Az „irigykedéssel” kapcsolatban pedig azt tudom mondani, amit Hollerung Gábor szokott: „Tessék utánunk csinálni!”... legyen ennyi fellépések, vállalatok ennyi pluszmunkát, és biztos meglesz az eredménye.

Beszéljünk még az előzményekről.

– Volt időszak – a 90-es évek végén, a 2000-es évek elején –, amikor a zenekar a megszűnés és a fenntarthatóság határán pendlizett. Egyben ez volt az a határvonal is, ameddig az önkormányzat száz százalékban tudott helytállni ezért a gazdasági társaságért – lévén a Dohnányi Zenekar pro forma egy gazdasági társaság. Akkor – ezt Hollerung Gáborral gyakran felidézük – én voltam a rossz hír hozója, aki közölte, hogy a következő három évben milyen összegeket tudunk biztosítani a zenekar számára, és egy fillérrel sem többet. Ez nem fogja fedezni a fennmaradásotokat, de ha ügyesek vagytok, és akármilyen forrásból ki tudjátok ezt egészíteni, akkor mi fenntartóként nem fogunk beleszólni abba, hogy hol, és hányszor léptek fel, mit adtok elő. (Mert egyébként van ilyen, ismerünk olyan művészeti ágakat, ahol nagyon szigorú elvárás, hogy a fenntartó kontrollálni tudja a művészeti munkát.) Nos, mi ilyet nem mondunk, nekünk fontosak vagytok, de ennyit tudunk adni. Ez egy nagyon kritikus időszak volt. Újjá kellett születni a zenekarnak, és ezt a nagyon nehéz feladatot rendkívül ügyesen oldották meg.

És hogy lett a Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar „budafoki”?

– Amikor a fenti mondatok elhangzottak, hogy a biztonságot adjuk, de a lehetőségeink korlátozottak, akkor az is megfogalmazódott, hogy szeretnénk, ha együttműködésünk jeléül az együttes nevében szerepelne a településünk – és ez ellen akkor nagyon prüszkolt a zenekar. Kerületünkéről ma elmondhatjuk, hogy a legtöbb ember, akinek van némi budapesti helyismerete, két dologról meg tudja különböztetni Budafok-Tétényt a többi kerülettől. Az egyik a pezsgő és bor – mi ezt is a kultúra egy fontos ágának tartjuk. Valljuk, hogy a pezsgő és a bor, valamint az, hogyan fogyasztjuk ezeket, része az egyetemes emberi kultúrának. A másik pedig a kultúra minden ága. Elképesztően gazdag Budafok-Tétény kulturális élete, és ennek zászlóshajója a Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar. De amikor mi az elnevezésükkel kapcsolatos óhajt, marketing szempontból is tudatosan, megfogalmaztuk, akkor a zenekar valószínűleg úgy érezte, minthogyha valamilyen sokadrendű vidéki skatulyába helyeznénk azáltal, hogy a „budafoki” jelző hivatalosan is megjelenik a nevében.

Pedig a fiatal zenészek közül, főleg akkoriban még, nagyon sokan az itteni művészeti iskolából kerültek ki, nem jól tudom?

– Ez így igaz, de a márka az márka. Ha azt mondom, hogy Fesztiválzenekar, ha azt mondom, hogy MÁV Szimfonikusok, ha azt mondom, hogy Nemzeti Filharmonikusok, akkor az óhatatlanul maga után von egy megítélést. Lehet, hogy egy katona nem okosabb a másíknál, de ha több csillaga van, akkor az másképp néz ki, vagy ha valaki PhD doktori fokozatot szerez, abból nem következik automatikusan, hogy jobban ért valamihez, mégis más a megítélése. Valószínűleg itt is ilyesmiről volt szó. Kezdetben volt olyan, hogy teljes szigorúságomat be kellett vetnem és ki kellett jelentenem, hogy amennyiben a kiadványokon, a zenekar saját újságján, vagy az akkor még papíralapú szóróanyagokon nem szerepel a „budafoki” jelző, akkor mi is kevésbé függön fogunk utalni... szóval igyekeztünk egymást motiválni. Mára ez abszolút átfordult a másik irányba, tehát mi büszkék vagyunk rájuk, és szerintem ők is arra, hogy együtt értük el, amit elértünk.

Hogyan lehetséges az, hogy a zenekar nem kapta meg a kiemelt nemzeti minősítést?

– Ez nem az én kérdésem. Azt gondolom, hogy ez már olyan bugyra a magyar kultúrpolitikának, amit én nem tudok áttekinteni. De egy dolog biztos: a teljesítményük alapján megérdemlik, és nagyon furcsállom, hogy bárki is vezette éppen a magyarországi kultúrpolitikát, mi sosem tudtunk kijönni a „tűrt” kategórián kívülre. Teljesítményarányosan mindig az alacsony szinten támogatott zenekarok között volt a Dohnányi, és én ezt nem tudom

hova tenni. Egy dologban biztos vagyok, amikor Nemes László, Németh Zsolt, Lendvai Ildikó vagy jómagam lobbizunk a zenekar mellett, akkor mi nem bántunk senkit, nem húzunk le konkurens zenekarokat. Lehet, hogy ez hiba, de nem stílusunk.

A Zenekar újságnak korábban adott egyik interjújában Hollerung Gábor azt mondta, hogy „ha nincs egy kézzelfogható, érthető, teljesíthető szempontrendszer, akkor az ember nem érti, hogy valójában milyen elmozdulási lehetősége van”.

– Akkor én egy ember vagyok ebben a felállásban, mert számomra is teljesen érthetetlen. Ha lehetne erről egy mélyelemzést készíteni – szociológiai, vagy ha durvább vagyok, pszichológiai –, valószínűleg az derülne ki, hogy po-fára megy.

Tehát soha nem kapott sem az önkormányzat, fenntartóként, sem – feltételezzük – a zenekar olyan visszajelzést, például egy lobbizás során, hogy ennek vagy ennek a kritériumnak nem felel meg, ezért nem tudjuk támogatni?

– Soha. És sosem kaptunk negatív kritikát, ennek elensúlyozásaképpen pozitív véleményt sem. Már ami a működést illeti. Nyilván nem a művészi teljesítményről beszélek, én egy más szegmenst viszek ebben a munkamegosztásban.

A pénzszerzés egy másik lehetősége lenne a mecenatúra vagy a szponzori támogatás. Abban tud-e segíteni esetleg a fenntartó a zenekarnak? Volt-e olyan sikeres összefogás, amelynek nyomán került egy komoly támogató, mondjuk legalább egy esemény erejéig?

– Véleményem szerint ezek a szálak összegabalyodnak egymással. Nem tudok konkrét esetet mondani, hogy például, tudom is én, a Gazpromot én hoztam szponzornak a zenekar mellé, viszont valahányszor a zenekar leült valakivel tárgyalni ilyen kérdésekről, és igényelték a mi segítségünket, akkor mi mindig ott voltunk és mindig készségesen adtunk garanciákat, vállaltunk kezességet az ő tevékenységükért. Nagyon sokszor bizonyítottak, és kiérdemelték ezt a fajta bizalmat a részünkről.

Mit jelent a kerületnek az, hogy van egy szimfonikus zenekara?

– Ez egy büszkeség. Kecskeméten mindenki tudja, hogy ott született Katona József. Mindenki tudja, hogy Csokonai vagy a Tankcsapda Debrecenhez kötődik. Magyarországon ma már mindenki, aki hallott bármit is a komolyzenéről, tudja, hogy a Dohnányi Zenekar Budafokhoz, Hollerung Gáborhoz, Nemes Lászlóhoz kötődik, és ez nem olyan erőforrás, ami megvásárolható. Ezt ki kell érdemelni, ebben évtizedek munkája van, és ha egy ilyen veszélybe kerül, akkor az rövid, sőt, középtávon is pótolhatatlan veszteség.

– A zenekar a Klauzál Gábor Budafok-Tétényi Művelődési Központban futó bérletes koncertsorozatát ugyanolyan komolyan kezeli, mint a műpás és a két zeneakadémiai bérletét. Büszkék arra, hogy minden alkalommal megtöltik a Klauzál Házát, sőt, ha jól tudom, a zenekar beruházott a ház akusztikájának fejlesztésébe is.

– Nemhogy megtöltik, hanem sokszor volt rá példa, hogy plusz előadást kellett tartani a nagy érdeklődés miatt. Ami pedig manapság már ritka, a zenekarnak törzsközönsége van, és ez a törzsközönség nem az adott művet vagy vendégművészt követi, hanem a zenekart, bárhol is lépjen fel az országban. Én is ismerem ezt a törzsközönséget, talán magamat is tagjának mondhatom, látom azokat az arcokat – szerintem százas nagyságrendben vannak –, akik mindig megveszik a bérletet, örök hála nekik ezért, akik elmennek minden fellépésre, és ki nem hagynának egyetlen bemutatót, és úgy általában előadást sem. A zenekar pedig, úgy érzem, maximálisan meghálálja a közönség szeretetét, illetve a fenntartó lojalitását is. Sokáig küzdöttünk azzal, hogy a zenekarnak nincs hol próbálnia és nincs hol fellépnie a kerületben. Hosszú ideig próbáltak a kerületen belül, végül a méretproblémák, a fizikai méretük miatt kinőttek a helyüket. A fellépésekre viszont visszajönnek, és igyekeztek saját maguknak – de nyilván ily módon sok más fellépő számára is – optimális körülményeket teremteni a Klauzál Házban, ahol akusztikai és technikai beruházásokat is eszközöltek. Egyébként ezt az önkormányzat is támogatja a fényvel, a terem megfelelő állapotának fenntartásával, hiszen ez egy többfunkciós terem. Hangszereket vetünk, például versenyzongorát Hegedűs Endre hasonlóan elismert Kossuth-díjas zongoraművésznünk segítségével, aki szintén kerületi – és díszpolgárunk Nemes Lászlóhoz, Hollerung Gáborhoz és Jandó Jenőhöz hasonlóan, akit sajnos már elvesztettünk. Egy megfelelő minőségű versenyzongora beszerzése például komoly beruházás, de ha arra gondolunk, hogy milyen kielezett – ahogy az előbb is ékes szavakkal ecseteltem – egy zenekar költségvetése, ahhoz képest egy több tízmilliósi beruházás az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanon, koncerttermen tagadhatatlanul egy gavalléros, nagyvonalú gesztus.

– Még egy pillanatig térjünk vissza a törzsközönségre, a koncerteken összeintegető budafokiakra... Az önkormányzat egyéb súlyos teendői mellett mekkora teret kap az emberekkel való kapcsolattartás, a közösségépítés? Megkönnyíti-e azt, ha van egy olyan összetartó erő, mint mondjuk a zenekar, vagy akár a fentebb említett pezsgő- és borfesztivál?

– Szerintem kulcsfontosságú nemhogy települési, de ösztársadalmi szempontból, hogy működő közösségeink legyenek. És ha nagyon magasról, helikopterről nézem a településünket, akkor azt mondom, hogy mindegy, minek mentén jönnek létre a közösségek, hogy ez egy horgász-egyesület, egy sportklub, egy szabás-varrás szakkör vagy

bármi, amit az emberek szívesen csinálnak együtt – és itt a hangsúly az együttön van –, az mind-mind építi a települést, és építi az embereket. Ez a kettő egymás nélkül nem megy, kipróbáltuk. Voltunk mi alvóváros, és ebből a pozícióból kijöttünk. Nem könnyen és óriási áldozatok árán, az itt élők áldozatai árán. Mert ahhoz, hogy itthon érezzük magunkat, kell működő oktatás, kell működő egészségügy, kell működő szociális háló és leginkább kultúra. Mert ha valaki választhat, ha nem kell átmennie az ország másik végébe, de akár csak Budapest másik végébe, hogy olyan kulturális közegbe kerüljön, amiben ő jól érzi magát, akkor az a helyi közösséget, a helyi települést építi. Ahogy ezt nálam sokkal nagyobb emberek számtalanszor megfogalmazták – mondjuk Kodály Zoltán, de említhetnénk akár Agócs Gergőt is –, nem mi őrizzük a hagyományokat, hanem a hagyományok őriznek meg bennünket. Ezért van szükség ezekre a működő fórumokra. És ha úgy vesszük, akkor még mindig ez a legolcsóbb. Más települések polgármesterei nem akarják elhinni, micsoda horribilis pénzt költünk – nevezzük ezt az egész kört civil szférának az egyszerűség kedvéért, mert nehéz jó definíciót adni – mindenhol, ahol közösségeket támogatunk. Ha mindent beleszámolunk a Dohnányi Zenekartól kétszáz civil szervezeten keresztül a gyerekek sportoltatásáig, akkor a teljes költségvetésünk közel tíz százalékát fordítjuk erre, ami jelen esetben, az idei évre, 2025-re vonatkoztatva megközelítőleg 3 milliárd forint. De szerintem megéri, mert eltapszolhatnánk ezt arra is, hogy lépjen fel Bon Jovi, így viszont külön értéket képvisel az, hogy az emberek maguk döntenek el, mire költünk. Sikerre vagyunk ítélve, mert ha az emberek maguk találják ki és maguk valósítják meg azokat a programokat, amelyeken részt vesznek, akkor ők ott jól fogják érezni magukat, sokkal inkább, minthogyha ezt vásárolniuk kellene valahol, vagy csak úgy ingyen az orruk alá tolnák.

Újévi koncert a Budafoki Dohnányi Zenekarral